

ประเภทภูมิปัญญาด้าน จารัต ประเพณี มติ ข้อห้าม ภาษาในหมู่บ้าน

ชื่อภูมิปัญญา การปลูกแม่ธรณีในพิธีกรรมต่าง ๆ (บ้านอ้าย ตำบลอายนานาไลย)

บทนำ/ความสำคัญของภูมิปัญญา

ก่อนอื่น ที่เราจะเริ่มลงมือกระทำมั้งคะละกรรมทุกอย่างเป็นต้นว่า ปลูกบ้าน สร้างเมือง ทำมงคลขึ้น บ้านใหม่ แต่งงาน ย้ายที่อยู่ บวชพระ เปกตุ้ ซ้อสัตว์มาเลี้ยง หวานกล้า ปลูกนา เปิดร้านเปิดงานใหม่ เหล่านี้เราก็หวังเพื่อความเป็นสิริมงคล หวังความเจริญงอกงาม เราจึงควรมือสั่นวันดี หรือฤกษ์งามยามดี เสียก่อน จึงค่อยลงมือกระทำ แต่การหาซื้อหาวันนั้น เราจะมัวค้นหาให้มันตรงกันหลาย ๆ ตำรานั้น ก็เป็นการยากมาก เราควรถือเอาที่ดี ๆ ที่สำคัญ ๆ เท่านั้นก็พอ เมื่อเราเชื่อหลายตำราแล้วตลอดชีวิตนี้ เราก็จะหาวันดีฤกษ์ดีไม่ได้ ดังคำโบราณว่า “ศิษย์ต่างครู อาจารย์ต่างวัด หนังสือก้อมต่างคนต่างมี” เราควรถือเอาที่สำคัญ ๆ ถือเอาวันเศษฟ้าดีแสงที่ดี ๆ และหาได้ยามประจำวันดี ๆ เสียเท่านั้น ก็เป็นอันใช้ได้ดีแล้ว ดังจะนำมาวางไว้เป็นหลักต่อไปนี้

กระบวนการ

พิธีกรรมที่จะต้องปลูกแม่ธรณี ดังนี้

1. พิธีการวางศิลาฤกษ์
2. พิธีปลูกเสาขวัญเรือน
3. พิธีการแต่งงาน
4. งานกฐิน
5. งานผ้าป่า
6. ท้าวตั้งสี่
7. พิธีกรรมส่งเคราะห์ สะเดาะนาม เคราะห์ดิน เคราะห์บ้านเมือง วัด โรงเรียน
8. การขึ้นบ้านใหม่
9. แสกปลูกข้าว
10. แสกตีข้าว
11. เอาข้าวเข้าเล่า

หมายเหตุ หมากำปุใบ ประกอบพิธีการปลูกแม่ธรณี ยกเว้นที่ไม่ต้องปลูกแม่ธรณี

1. งานศพ
2. พิธีกรรมสืบชะตา
3. เลี้ยงผีบ้าน ผีเมือง
4. พิธีกรรมสู่ขวัญวัว ขวัญควาย

วิธีทำ

คำคาถาปลูกแม่ธรณี

สังกะตัง โรกังวิตู สังกะตัง โรกังวิตู สังกะตัง โรกังวิตู ปุกเจ้าปุก ลูกเจ้าลูก แม่ธรณีหลับก็ขอหื้อ
ตื่น แม่ธรณีไปที่อื่นก็ขอหื้อมา สัจวิทาปุกกะยะปุก
แล้วตบดินตรงนั้น 3 กำ แล้วก็เข้าพิธีกรรมอื่น ๆ

แหล่งข้อมูล

นายสังวร กันไชย

บ้านเลขที่ 142 หมู่ 5 บ้านอ้าย ตำบลอายนานาไลย อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน